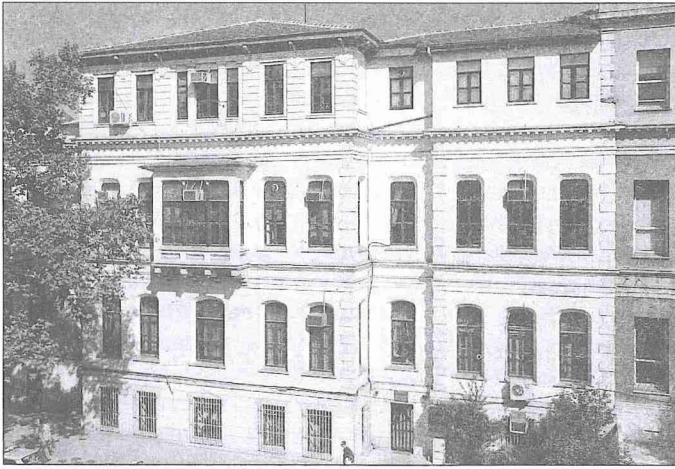

Günümüzde
İstanbul
Millî Eğitim
Müdürlüğü
olarak
kullanılan
Rauf Paşa
Konağı -
Cağaloğlu /
İstanbul

Konağı'nın 1911'deki Çırçır yangınında duvarları dışında tamamen yanması, sıkışık şehir dokusu içinde bu uygulamanın da pek yararlı olmadığını göstermiştir.

Anadolu'daki konaklarda karşımıza çıkan malzeme tercihi malzemenin teminindeki kolaylık ölçüsünde değişiklik gösterir. Batı ve Kuzey Anadolu'da ahşap başlıca malzeme olarak görülmekteyse de İç, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da taş malzeme ahşabın önüne geçmektedir. Özellikle karkas ve beden duvarlarında kullanılan taş malzeme Urfa, Mardin, Kayseri, Erzurum ve Kapadokya'da özgün bir konut mimarisinin oluşmasını sağlamış olmakla birlikte iç mekânların süslemesinde ve diğer kısımlarda ahşabın taş süslemeden hiç de aşağı kalmayan bir kullanım alanı bulduğu gözlenir.

Yörelere göre değişen zevkler ve hayat tarzlarına bağlı olarak değişik örnekler sergilemekle birlikte Anadolu'da bütün Osmanlı dönemi boyunca varlığını sürdüren geleneksel Türk evi tasarım şemasının farkı malzeme ve tasarım tercihleri bir yana bırakılacak olursa genel hatlarıyla Orta Asya'dan itibaren izlenebilmesi, bu yapı grubunun da Türk mimarisinin geleneksel çizgisi içinde değerlendirilmesi gerektiğini göstermiştir. Nitekim Horasan ve Mâverâünnehir'de X-XII. yüzyıllar arasına tarihlenen konutların mihamhâneli tasarımlarında görülen, Orta ve Ön Asya'nın merkezî mekân geleneğinin Osmanlı sivil mimarisindeki etkisi tartışılmamaktadır. Ancak farklı etkenlerin ve hayat şekillerinin biçimlendirdiği Osmanlı sivil mimarisinin gerek menşei gerekse üzerine yerleştiği coğrafyanın eski geleneklerini aşan, son derece karakteristik bir hüviyet kazandığı açıktır. Özellikle Osmanlı mimarisinde Batılı etkilerin yoğunlaştığı XVIII. yüzyıldan itibaren ge-

leneksel ölçütlerin mütevazî çizgisinden kopup barok, rokoko, empire, klasik ve "art-nouveau" üsluplarının canlı ve hareketli unsurlarıyla zenginleşerek kendine özgü bir kimlikle karşımıza çıkan, dünya tarihinin en ilgi çekici sivil mimarlıklarından birini ortaya koymuştur.

Bugün şehir dokusunda kapladıkları geniş alanlar dolayısıyla bilhassa büyük şehirlerde gelişmekte olan merkezlerde tehdit altındaki konakların yangınlar ve ilgisizliğin yol açtığı tahribatlar sebebiyle sayıları her geçen gün azalmaktadır. Sivil mimarimizin önemli örneklerini oluşturan bu yapıların resmî ve sivil kuruluşlara tahsis edilerek ya da Anadolu'da birçok örneği bulunan müze-ev şekline getirilerek yaşanan mekânlar halinde bir işlev kazandırmak suretiyle korunması geleceğe intikalleri açısından son derece büyük önem taşımaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

- Leman Tomsu, *Bursa Evleri*, İstanbul 1950; Mahmut Akok, *Ankara'nın Eski Evleri*, Ankara 1951; Necibe Çakıroğlu, *Kayseri Evleri*, İstanbul 1952; Doğan Erginbaş, *Diyanbakır Evleri*, İstanbul 1954; Sedat Hakkı Eldem, *Türk Evi Plan Tipleri*, İstanbul 1968; a.mlf., *Köşkler ve Kasırlar*, İstanbul 1968-74, I-II; a.mlf., *Türk Evi-Osmanlı Dönemi*, İstanbul 1984-88, I-III; Reha Günay, *Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu*, Ankara 1981; Ayda Arel, *Osmanlı Konut Geleneğinde Tarihsel Sorunlar*, İzmir 1982; Haşim Karpuz, *Türk İslâm Mesken Mimarisinde Erzurum Evleri*, Ankara 1984; Zahide Akkoyunlu, *Geleneksel Urfa Evlerinin Mimari Özellikleri*, Ankara 1988; Halit Çal, *Tokat Evleri*, Ankara 1988; Günkut Akin, *Asya Merkezi Mekan Geleneği*, Ankara 1990; N. Burhan Bilget, *Sivas Evleri*, Ankara 1993; Orhan Cezmi Tuncer, *Diyanbakır Evleri*, Diyanbakır 1999; M. Baha Tanman, "Abdurrahman Şamî Tekkesi", *DBİst.A*, I, 19-20; a.mlf., "Özbekler Tekkesi", a.e., VI, 199-202; a.mlf., "Zeyneb Hanım Konağı", a.e., VII, 549-550; Doğan Kuban, "Ev Mimarisi", a.e., III, 227-234; a.mlf., "Konaklar", a.e., IV, 50-55.

İSMAİL ORMAN

KONAKRİ

Gine Cumhuriyeti'nin başşehri
(bk. GİNE).

KONAR GÖÇER

Temel iktisadî faaliyeti
hayvancılığın oluşturduğu
hayat tarzını ifade eden tabir.

Konar göçerlik, beslenme ihtiyacını karşılamak amacıyla büyük hayvan sürülerini takip eden göçebelere ya da belli bir coğrafi mekâna bağlı olmaksızın hayvanlarına otlak ve kışlak bölgeleri arayan göçebe çobanlıktan farklı olarak belli bir mekân dairesinde yerleşik hayatın bütüncüleyicisi olarak hayvancılık yapan ve ürünlerini daha çok yerleşik toplumlara pazarlayan iktisadî faaliyet biçimi ve hayat tarzıdır. Bu tarz hayat yaşayanlar, bilhassa kışlak bölgelerinde küçük yerleşim yerleri meydana getirmeleri sebebiyle yerleşik düzene daha yakındır. XVI. yüzyıla ait Osmanlı tahrir kayıtlarında, bunların artan nüfuslarının bir kısmının hızlı bir şekilde yerleşik hayata geçtiği ve yeni köyler meydana getirdiğine dair bilgilere ulaşılmaktadır. Bundan dolayı konar göçer hayat tarzı göçebelikle yerleşik hayat arasında bir ara şekildir. Osmanlı arşiv kayıtlarında konar göçer kavramı yerine "göçer, haymâne taifesi, göçebe taifesi, yörük, yörükân, Türkmen taifesi" gibi tabirler de geçer. Öte yandan modern çalışmalarda konar göçer hayat tarzını ifade etmek için yaygın olarak göçebe kelimesi kullanılmaktadır.

Konar göçerlik, İslâmiyet öncesi Türk toplulukları arasında yaygın olarak benimsenen bir hayat tarzı idi. Türkler'in eski çağlarına ait kaynak ve buluntular onların iktisadî faaliyetleri içinde atın birinci sırada yer aldığını göstermektedir. Türkler, büyük at sürülerinin birbirine karışmasını önlemek amacıyla damga vuruyorlardı. Bu damgalar aynı zamanda kabilelerin özel işaretiydi. Ancak atçılık doğurganlığının az, üretiminin yavaş olması sebebiyle giderek önemini kaybedip yerini koyun yetiştiriciliğine bıraktı.

XI. yüzyılda Türk illerini dolaşan Kâşgarlı Mahmud, Seyhun nehri boylarında konar göçer Oğuzlar'a rastlamıştı. Bu dönemde Mâverâünnehir ve Horasan bölgesinin koyun ihtiyacı Oğuzlar tarafından karşılanmaktaydı. Anadolu'nun ilk fetih yıllarından itibaren tarımcı ve şehir-

li Oğuzlar'ın / Türkmenler'in yanı sıra gelen konar göçerler Anadolu'nun kışlak ve yaylak mahallerine yerleştiler. İbn Saîd, Denizli yöresinde 200.000 çadırılık bir konar göçer Türkmen grubundan bahsetmektedir. Bununla birlikte Anadolu'ya ilk gelen grupların önemli bir bölümünün hızla yerleşik hayata geçtiği kabul edilmektedir. Moğol istilâsıyla gelen ikinci göç dalgası içinde yer alan konar göçer toplulukların bir bölümü Memlûk Devleti'nin topraklarına girerek Gazze'den Diyarbekir'e kadar olan sahaları yurt tuttular ve aynı zamanda bu devletin bir askerî güç kaynağını oluşturdular (Halîl b. Şâhin, s. 105 vd.). Bir diğer grup ise Erzurum-Bingöl-Kars yaylaları ile Diyarbekir-Mardin-Urfa-Halep bölgesindeki kışlak alanlarını ellerine geçirdiler. Bunlar, daha sonra Dulkadiroğlu ve Ramazanoğlu beylikleriyle Karakoyunlu ve Akkoyunlu devletlerinin aslı unsuru durumuna geldiler.

Tarihî kayıtlara göre Osman Bey'in ailesi "göçer evli" idi, yani konar göçer Kayı boyuna mensuptu (Âşıkpaşazâde, s. 92-93). Batı Anadolu'daki konar göçerler Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve gelişmesinde rol oynadılar, hatta Rumeli'de hem Osmanlı askerî gücünün önemli bir dayanağı hem de Türk iskânının temelini oluşturdular. İlk göç dalgası ile Anadolu'ya gelen ve daha çok Batı Anadolu ile Rumeli'de konar göçerlik eden topluluklar "yörük", ikinci göç dalgası ile gelen ve daha çok Orta ve Batı Anadolu'yu yurt tutan konar göçerler ise "Türkmen" diye adlandırılmıştır.

Osmanlılar döneminde Anadolu'da konar göçer topluluklar ya büyük gruplar halinde sancak veya kaza statüsünde ya da belli bir sancağın sınırları dahilinde timar yahut has ünitesi içinde olmak üzere idarî ve malî teşkilâtın bünyesinde yer almışlardır. İl veya ulus diye adlandırılan Boz-ulus, Yeni İl Türkmenleri, Halep Türkmenleri, Atçekenler, Dulkadırlılar, Dânişmendliler, Karacakoyunlular, Varsaklar, Ulu Yörük gibi büyük teşekküller kaza statüsünde olup bunların nüfusları pek çok Anadolu şehrinden daha fazla idi. Öte yandan XVI. yüzyıla ait vergi kayıtlarından Anadolu'daki nüfusun yaklaşık % 15'inin konar göçerlerden oluştuğu tesbit edilmektedir (Barkan, I [1958], s. 30). Konar göçerlerin yaylak ve kışlak mahalleri arasındaki mesafenin uzun olması sebebiyle göç yolları üzerinde çeşitli prob-

lemlerle karşılaşmalarına engel olmak için iktisadî faaliyetlerinin bir güvencesi durumunda olan bağımsız kanunnâmeleri vardı. Boz-ulus Türkmenleri Diyarbekir, Mardin, Urfa üçgeninde bulunan Berriye kışlağından Erzurum-Kars yaylalarına kadar uzun ve meşakkatli bir yolu katediyorlardı. Yeni İl Türkmenleri Gürün, Kangal, Şarkışla, Divriği yöresindeki yaylalarla daha güneydeki kışlak mahallerini, Halep Türkmenleri yaylamak amacıyla zaman zaman Yeni İl Türkmenleri'ne komşu yaylaları, Varsaklar Toros dağları ile Çukurova'yı, Dulkadırlılar ise Diyarbekir'den Niğde ve Çukurova'ya kadar geniş bir alanı yaylak ve kışlak mahalli olarak kullanıyordu. Bütün bu dağınıklığa rağmen her konar göçer topluluğun yaylak ve kışlak bölgesi merkezî hükümet tarafından belirlenmişti. Bu suretle aşiretler arasında muhtemel kavgalar da önlenmişti.

Yörük diye adlandırılan küçük gruplara ise hemen hemen her sancakta rastlanmaktaydı. Dar alanda yaylak ve kışlak hayatı sürdürdüklerinden bazı bölgelerde kışların sert geçmesi sebebiyle kışlak mahallerindeki ağıl ve tabii sığınaklarda hayvanlarını tutmak zorunda idiler. Bu husus, onlara kış ayları boyunca hayvanlarına yem ve saman bulma mecburiyeti doğurduğundan kışlak mahallerinin etrafında küçük çaplı tarımla da meşgul olmuşlardır. Ağıl ve sığınakların yanına kurulan küçük yerleşmeler zamanla köylere dönüşerek konar göçer faaliyetin sona ermesine yol açmış olmalıdır. Bu bakımdan küçük konar göçer topluluklar büyük teşekküllere nazaran yerleşik hayata daha yakın bir konumdaydılar. XVI. yüzyılda Vize, Yanbolu, Selânik, Naldöken, Ofcabolu, Kocacık, Tanrıdağı, Kesriye bölgelerinde bulunan ve o yerlerin isimleriyle anılan Rumeli yörüklerinin önemli bir kısmı XVIII. yüzyıla kadar yerleşik hayata geçmişti. Osmanlı iktisadî sistemi içinde bir konar göçer hânesinin yerleşik hayata geçmesi "yörüklikten feragat" etme, ya da "Türkmenlik'ten çıkma" (BA, MAD, nr. 8458, s. 48) olarak ifade edilmekteydi.

Konar göçerler arasında geleneksel boy teşkilâtı zamanla önemini yitirmiş olmakla birlikte kabile, aşiret veya cemaat, oba yahut mahalle gibi kan bağına dayanan sosyal örgütlenme bulunmaktaydı. Yeni İl, Halep, Varsak ve Dulkadırlı Türkmenleri'nde kabile teşkilâtı varlığını muhafaza ediyordu. Dulkadırlılar Küşne,

Anamaslı, Eymür, Avşar, Cerid; Varsaklar Kuştemür, Kusun, Esenli, Ulaş; Halep Türkmenleri Bayat, Döğer, Harbendeli, İnallı, Beydili, Avşar gibi büyük kabilelere ayrılmışlardı. Kabileler aşiretlere, aşiretler ise oba veya mahalle diye anılan daha küçük gruplara bölünüyordu. Kabilelerin başında boy beyi bulunuyordu. Boy beyleri yaygın olarak en kalabalık ve en güçlü aşiret içinden aşiret ihtiyarları ve kethüdâları tarafından seçilmekte ve merkezi hükümet tarafından bu göreve getirilmekteydi (BA, MAD, nr. 3260, s. 103, 115). Böylece aşiret aristokrasisi devletin denetim altına girmiş oluyordu. Boy beyleri aşiretlerle devlet arasındaki bağı sağlayıcı bir konumdaydı. Aşiretler veya cemaatlerin başında yine aşiretlerin kendi iç bünyelerinden çıkan kethüdâlar bulunmaktaydı. Osmanlı arşiv kayıtlarında nâdiren de olsa "oymak başı" unvanlı kişilere rastlanmakla beraber bunların kethüdâlarla aynı görevi yerine getirdikleri söylenebilir (BA, MAD, nr. 9830, s. 145). Konar göçer topluluklar merkezî hükümet adına idarî statüsüne göre sancak beyi ya da kadı tarafından yönetilmekteydi. Bu gibi idarî birimlerin sancak veya kaza merkezi yoktu. Kadılar, konar göçerlerin yaylakta veya kışlakta bulundukları sırada en yakın şehir veya kazalarda oturdurdu. Bazan da aşiretler arasında dolaşarak hukukî meseleleri yerinde çözmeye çalışırlardı. Konar göçerlerin vergilerinin tahsilinden ve merkeze ulaştırılmasından sorumlu olan kişi Türkmen ağası diye de bilinen voyvoda idi. Türkmen ağaları tahsil edilen vergiden % 25'e yaklaşan oranlarda pay alırlardı (BA, MAD, nr. 10187, s. 80). Konar göçerlerin temel vergileri yaylak ve kışlak resmiyle âdet-i ağnam idi. Ağnam vergisi XVI. yüzyılda iki koyuna 1 akçe olarak tahsil ediliyordu. Salgın hastalıklar, eşkiya baskınları gibi durumlar sebebiyle koyun sayılarında ciddi azalma meydana gelmesi halinde aşiretlerin müracaatı üzerine vergi tahrirleri yeniden yapılıyordu (BA, MAD, nr. 7574, s. 8, 10 vd.). Güney Anadolu'da ağnam vergisinin yanı sıra "resm-i ma'z" adıyla keçi vergisi, "resm-i câmus" adıyla su sığır vergisi ödenirdi. Konar göçerlerin sahip olduğu develer eğer taşımacılık için kullanılmıyorsa vergiden muaftı; aksi halde bir deve otuz koyuna denk tutulup vergiye tâbi kılınırdı. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da konar göçerlik eden topluluklar ayrıca "âdet-i çobanbeyi" adıyla bir vergi verirdi. Bunların dışında bād-i

hevâ, avâriz, sürsat gibi tekâlif-i örfiyyeye tâbi idiler. Konar göçerler kendi isimleriyle anılan koyunlar besledikleri gibi büyük sürülerin birine karışmasını önlemek amacıyla her ailenin kendine mahsus bir "en"i de (işaret, damga) vardı. Bazı bölgelerde keçi besiciliği yaygındı. Büyükbaş hayvancılık ise genellikle tercih edilmemektedir. Konar göçerler ürettikleri nesneleri ya şehir ve kasabalara yaklaştıklarında ya da yaylak pazarlarında yerleşik ahalîye satma imkânı buluyorlardı. Bununla birlikte en önemli müşterileri büyük şehirlerdi. Onlar, celepler vasıtasıyla sevkettikleri koyunlarını kasapbaşların tayin ettikleri narha göre satıyorlardı. Konar göçerler sefer halindeki ordunun et, süt, peynir, tereyağı gibi ihtiyaçlarını ücreti karşılığı temin etmekle de yükümlüydüler. Başta İstanbul olmak üzere pek çok şehirdeki debbâğhanelerin ham madde kaynağı konar göçerlerdi. Yün ve kök boyalı halı ve kilimler için şehirler önemli bir pazar durumundaydı. Türkmen kilimleri sadece Anadolu'da değil aynı zamanda Avrupa'nın pek çok şehrinde revaçta idi. Öte yandan konar göçerler arasında avcı kuşlar yetiştirenler olduğu gibi (TK, TD, nr. 116, vr. 8^a-117^a; nr. 168, vr. 9^b-16^a) orman işleriyle meşgul olan ve kereste üretenler, maden işletmeciliği ya da muhafızlığı yapanlar, derbendlerin muhafazasında görev alanlar da bulunmaktaydı. Konar göçerlerin önemli sayıda develere sahip olmaları Anadolu'da taşımacılık tekelini ellerine geçirmelerine imkân sağlamıştı. Yine sefer halindeki orduda taşımacılık Türkmenler'den temin edilen develerle yapıyordu. Konar göçerler yurt, alacak, toprak ev, kıl çadır, kara çadır gibi çeşitli tür ve evsafa çadırlarda otururlardı. Bununla birlikte bazı kışlaklarda küçük yerleşmeler ve barınaklar yaptıkları da olurdu.

XVII. yüzyılda Osmanlı merkez ve taşra yönetiminde ortaya çıkan aksaklıklar konar göçerlerin hayatını da derinden etkilemiştir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bulunan Boz-ulus Türkmenleri Orta ve Batı Anadolu'ya kadar dağılmış, Halep ve Yeni İl Türkmenleri Anadolu'nun iç kısımlarına doğru girmeye başlamış, Dulkarırlılar ise başta Bozok olmak üzere Urfa'dan Aydın'a kadar geniş bir alana dağılmıştır. Bu esnada Ege adalarına ve Rumeli'ye de pek çok aşiretin geçtiği tesbit edilmektedir. Merkezî hükümet onları eski yurtlarına döndürmeye muvaffak olamayınca bu defa yeni yerlerinde yeni-

den idarî yapılandırmaya kavuşturmuştur. Ancak bazı konar göçer toplulukların bir türlü denetim altına alınamaması yüzünden merkezî hükümet XVII. yüzyıl sonlarında bazı aşiretleri Rakka bölgesine mecburî iskânâ tâbi tutmuşsa da bunda tam bir başarı elde edilememiştir. Bununla birlikte XVIII. yüzyılın başlarından itibaren gerek kendiliğinden gerekse merkezî idarenin teşviki ya da zorlaması ile konar göçerler yavaş yavaş yerleşik hayata geçmeye başladılar. Muşkara (Nevşehir) ve Arapsun (Gülşehir) gibi köylere tahsis edilen büyük gelirli vakıflar aşiretlerin yerleşmesi için önemli teşvikler sundu. Öte yandan bazı konar göçerler iktisadî faaliyet biçimlerini değiştirdiklerinde yoksullaşacaklarından korktukları için iskân teşebbüslerine karşı zayıf direnişler gösterdiler. Bu sebeple merkezî idare tarafından, yerleşik hayata geçmiş olmalarına rağmen bazı aşiretlere yaylalara çıkmaları ve hayvancılık yapmaları için kısmî izin verildi. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Fırka-i Islâhiyye Güney Anadolu'ya geniş çaplı bir iskân gerçekleştirdi.

Günümüzde yeni tarım alanlarının açılması ve iktisadî faaliyet sahalarının genişlemesiyle konar göçerlik tamamen önemini yitirmiştir. Toroslar'da bulunan Bahşışlı, Boynuinceli, Sarıkeçili gibi son konar göçer topluluklar da hükümetin aldığı tedbirlerle yerleşik hayata geçmeye başlamışlardır. Anadolu'da görülen Avşar, Eymür, Bayat, Sarılı, Yahyalı, Fakihli, Ağcakoyunlu, Ağıl, Kışlak, Alan gibi yer adları konar göçer hayatın izlerini taşımaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Divânü lugâti't-Türk Tercümesi, I, 59; BA, TD, nr. 184; nr. 200; nr. 362; nr. 402; nr. 561; nr. 965; BA, MAD, nr. 3260, s. 58, 103, 115; nr. 7534, s. 392; nr. 7574, s. 3 vd., 8, 10 vd.; nr. 8458, s. 48; nr. 9830, s. 103, 145; nr. 10187, s. 80; BA, D.BŞM, nr. 197, s. 1; nr. 217, s. 1-32; BA, KK, nr. 2311, s. 27-31; TK, TD, nr. 116, vr. 8^a-117^a; nr. 168, vr. 9^b-16^a; Ankara Şer'iyye Sicilleri, nr. 49, s. 6; nr. 54, s. 46; nr. 57, s. 216; Konya Şer'iyye Sicilleri, nr. 10, s. 279; nr. 12, s. 249; Halil b. Şâhin, *Zübdetü Keşfi'l-memâlik* (nşr. P. Ravaisse), Paris 1894, s. 105 vd.; Âşıkpaşazâde, *Târih* (Atsız), s. 92-93; Ahmed Refik, *Anadolu'da Türk Aşiretleri* (İstanbul 1930), İstanbul 1989; Kamil Su, *Balıkesir Civarında Yürük ve Türkmenler*, İstanbul 1938; Kemal Güngör, *Cenubi Anadolu Yürüklerinin Etno-Antropolojik Tetkiki*, Ankara 1941; Tayyip Gökbilgin, *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlâd-ı Fâtihân*, İstanbul 1957, tür.yer.; Cengiz Orhonlu, *Osmanlı İmparatorluğunda Aşiretlerin İskânı* (İstanbul 1963), İstanbul 1987, s. 12-28; D. G. Bates, "Güneydoğu Anadolu'da Göçebe Yörük Yerleşmeleri Üzerine Bir Çalışma", *Türkiye Coğrafi ve Sosyal*

Araştırmalar, İstanbul 1971, s. 254-292; J. E. Woods, *The Aqquyunlu*, Minneapolis 1976, bk. İndeks; Ali Rıza Yalman, *Cenupta Türkmen Oymakları* (haz. Sabahat Emir), Ankara 1977, I-II; Faruk Sümer, *Oğuzlar (Türkmenler), Tarihleri, Boy Teşkilâtı, Destanları*, İstanbul 1980, bk. İndeks; Yusuf Halaçoğlu, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, Ankara 1988, bk. İndeks; Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahtılları*, İstanbul 1992, V, 237, 260, 267, 271, 291, 295; Tufan Gündüz, *Anadolu'da Türkmen Aşiretleri Bozulmuş Türkmenleri: 1540-1640*, Ankara 1996, bk. İndeks; a.mlf., "Kayseri'de Mezraaların Köye Dönüşmesinde Konar-Göçer Aşiretlerin Rolü", *II. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri*, Kayseri 1998, s. 183-192; a.mlf., "Osmanlı Devleti'nde Konar-Göçer Raiyyete Dair", *Akademik Araştırmalar*, sy. 3, Erzurum 1996, s. 84-87; İlhan Şahin, "Göçebeler", *Osmanlı*, Ankara 1999, IV, 132-141; Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Sosyal ve Ekonomik Tarihi, I, 1300-1600* (trc. Halil Berktaş), İstanbul 2000, s. 71-80; Mehmet İnbaşı, *Rumeli Yörükleri (1544-1675)*, Erzurum 2000, s. 7-33; Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler Sempozyumu Bildirileri (haz. Tufan Gündüz), Ankara 2000; R. P. Lindner, *Ortaçağ Anadolu'sunda Göçebeler ve Osmanlılar* (trc. Müfit Günay), Ankara 2000; Feridun M. Emecen, *İlk Osmanlılar ve Batı Anadolu Beylikler Dünyası*, İstanbul 2001, s. 175-186; Ömer Lutfi Barkan, "Essai sur les données statistiques des registres de recensement dans l'Empire ottoman au XVe et XVIe siècles", *JESHO*, I (1958), s. 30; Şehabeddin Tekindağ, "XV. Asrın Sonunda Memluk Ordusu", *TD*, XV (1960), s. 85-94.

TUFAN GÜNDÜZ

KONEVİ, Alâeddin

(علاءالدین القوی)

Ebû'l-Hasen Alâüddin Ali

b. İsmâil b. Yûsuf el-Konevî et-Tebrîzî
(ö. 729/1329)

Şâfiî fakihi ve kâdîkudâtı.

668'de (1270) Konya'da doğdu. İlk öğrenimini burada gördükten sonra 693 (1294) yılının başlarında Dimaşk'a giderek öğrenimine devam etti. Kısa sürede tanındığı Dimaşk'ta Emeviyye Camii ve İkbâliyye Medresesi'nde ders verdi. 700 (1300) yılında Kahire'ye gitti. Burada Takıyyüddin İbn Dakikûl'î'den ders aldı. Ebû'l-Fazl İbn Asâkir, Ebû Hafs İbnü'l-Kavvâs, Ebû'l-Abbâs el-Eberkûhî, İbnü'z-Zemlekânî, İbnü's-Savvâf, İbn Kayyim el-Cevziyye, Abdülmü'min b. Halef ed-Dimyâtî'den hadis dinledi. 710'da (1310) Kahire'deki Saîdû's-suadâ Hankahı meşihatına getirildi. Şerfiyye Medresesi ve Tolunoğlu Camii'nde ders okuttu. el-Melikü'n-Nâsir Muhammed b. Kalavun'un saygı gösterdiği Konevî 727'de (1327) Di-